

СУЧАСНА НАУКА ТА ОСВІТА: СТАН, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ

**МАТЕРІАЛИ
ІІІ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ**

**20 – 21 березня 2023 року
м. Полтава,
Україна**

Державний заклад «Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка»
Директорат науки та інновацій Міністерства освіти і науки України (Україна)
Інститут модернізації змісту освіти (Україна)
Інститут професійно-технічної освіти НАПН України (Україна)
Луцький національний технічний університет (Україна)
Центральноукраїнський державний університет
імені Володимира Винниченка (Україна)
Глухівський національний педагогічний
університет імені Олександра Довженка (Україна)
Хмельницький національний університет (Україна)
Київський національний університет культури і мистецтв (Україна)
Наукова рада Національної академії наук України з проблеми «Фізико-хімічна
механіка матеріалів» (Україна)
Український державний університет імені Михайла Драгоманова (Україна)
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини (Україна)
Громадська організація «Науково-дослідний центр
Незалежна експертиза» (Україна)
Батумський державний університет імені Шота Руставелі (Республіка Грузія)
Жешувський політехнічний університет імені І. Лукашевича (Республіка Польща)
Західнопоморський технологічний університет в Щецині, (Республіка Польща)
Політехніка Морська в Щецині (Республіка Польща)
Краківська Академія імені Анжея Фрича Моджевського (Республіка Польща)
Лодзький університет (Республіка Польща)
Університет імені Адама Міцкевича в Познані (Республіка Польща)
Жешувський університет (Республіка Польща)
Університет Барселони (Королівство Іспанія)
Університет менеджменту безпеки у Кошицях (Словацька Республіка)
Центр якості товарів та захисту споживачів
Економічного університету - Варна (Республіка Болгарія)
Коледж політехніки Їглава (Чеська Республіка)

**СУЧАСНА НАУКА ТА ОСВІТА: СТАН, ПРОБЛЕМИ,
ПЕРСПЕКТИВИ
МАТЕРІАЛИ ІІІ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
(20-21 березня 2023 р., м. Полтава)**

**м. Полтава
Україна
2023**

УДК 01:378
С89

Сучасна наука та освіта: стан, проблеми, перспективи. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Полтава, 20-21 березня 2023 року). Полтава: ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2023. 777 с.

Програмний комітет:

Віталій КУРИЛО доктор педагогічних наук, професор, академік Національної академії педагогічних наук України, перший проректор ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», м. Полтава, Україна

Олена КАРАМАН докторка педагогічних наук, професорка, ректорка ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», м. Полтава, Україна

Кароль Францішек АБРАМЕК завідувач кафедри експлуатації автомобілів, Західнопоморського технологічного університету у Щецині, м. Щецин, Республіка Польща

Ярослав ХМЕЛІВ завідувач кафедри технологічних процесів, доктор технічних наук, професор, Політехніки Морської в Щецині, м. Щецин, Республіка Польща

Олександр БАЛИЦЬКИЙ провідний співробітник відділу міцності матеріалів і конструкцій у водневовмісних середовищах Фізико-механічного інституту ім. Г. В. Карпенка НАН України, доктор технічних наук, професор, м. Львів, Україна

Ігор БРИТЧЕНКО доктор економічних наук, професор Університету менеджменту безпеки у Кошицях, Словаччина

Ришард КАМІНСЬКІ завідувач кафедри економічних наук Університету імені Адама Міцкевича в Познані, доктор габілітований, професор, Республіка Польща

Володимир ГЛОНТІ доктор економічних наук, професор Батумського державного університету імені Шота Руставелі, Грузія

Юрій КЛАПКІВ доктор габілітований, ад'юнкт кафедри страхування Лодзького університету, м. Лодзь, Республіка Польща

Маріола ГЖЕБИК завідувачка кафедри економіки та менеджменту Жешувського університету, докторка габілітована, професорка, м. Жешув, Республіка Польща

Сімона ЧІНЧАЛОВА кандидатка інженерних наук, доцентка кафедри економіки Коледжу політехніки Іглава, м. Іглава, Чеська Республіка

Роберт ДАНЬКЕВИЧ доктор наук, професор Жешувського політехнічного університету імені І. Лукашевича, м. Жешув, Республіка Польща

Анна ОСТРОВСЬКА-ДАНЬКЕВИЧ докторка наук, професорка Жешувського політехнічного університету імені І. Лукашевича, м. Жешув, Республіка Польща

Віра КУРОК пані член-кореспондент НАПН України, докторка педагогічних наук, професорка, завідувачка кафедри технологічної і професійної освіти, Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка, м. Глухів, Україна

Микола САДОВИЙ доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри технологічної та професійної освіти Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка, м. Кропивницький, Україна

Тамара ПУШКАРЬОВА пані член-кореспондент НАПН України, докторка педагогічних наук, професорка, начальниця відділу проектної діяльності ІМЗО, м. Київ, Україна

Петро ЛУЗАН доктор педагогічних наук, професор, Інститут професійної освіти НАПН України, м. Київ, Україна

Андрій ТЕРЕЩУК доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри технологічної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, м. Умань, Україна

Ірина АНДРУЩУК доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри технологічної та професійної освіти і декоративного мистецтва Хмельницького національного університету, м. Хмельницький, Україна

Дмитро КІЛЬДЕРОВ доктор педагогічних наук, професор, декан інженерно-педагогічного факультету Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, м. Київ, Україна

Оксана ПОЛІНКЕВИЧ докторка економічних наук, професорка, завідувачка кафедри підприємництва, торгівлі та логістики туризму та готельно-ресторанної справи Луцького НТУ, м. Луцьк, Україна

Наталія ОМЕЛЬЧЕНКО кандидатка технічних наук, професорка, керівниця Громадської організації «Науково-дослідний центр Незалежна експертиза», м. Полтава, Україна

Олена КАРОЛОП кандидатка педагогічних наук, доцентка кафедри готельно-ресторанного і туристичного бізнесу Київського національного університету культури і мистецтв, м. Київ, Україна

Організаційний комітет:

Едуард ПОТАПЕНКО доктор хімічних наук, доцент, директор Навчально-наукового інституту торгівлі, обслуговуючих технологій та туризму ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», м. Полтава, Україна

Наталія БИКАДОРОВА заступник директора з навчально-методичної роботи Навчально-наукового інституту торгівлі, обслуговуючих технологій та туризму ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», м. Полтава, Україна

Яна МОРОЗ асистент кафедри туризму, готельної і ресторанної справи ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», м. Полтава, Україна

Віктор БУРДУН кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри технологій виробництва і професійної освіти ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», м. Полтава, Україна

Дмитро ДРОЖЖИН кандидат наук з державного управління, доцент, в.о. завідувача кафедри товарознавства, торговельного підприємництва та експертизи товарів, ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», м. Полтава, Україна

Віктор ТРИНЧУК кандидат економічних наук, професор кафедри туризму, готельної і ресторанної справи ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», м. Полтава, Україна

Марія МОРОЗОВА кандидатка педагогічних наук, доцентка кафедри товарознавства, торговельного підприємництва та експертизи товарів ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», м. Полтава, Україна

У матеріалах конференції розглядається наукове обґрунтування проблемних питань сучасної освіти та розвитку науки в умовах невизначеності, з'ясовуються напрями посилення міжнародної співпраці, науковими ідеями в сфері освіти та науки за такими напрямками: інновації в системі сучасної освіти та науки; актуальні проблеми розвитку професійної і технологічної освіти; прикладне матеріалознавство та інноваційні технології в галузі транспорту; інноваційні технології аграрного, переробного та харчового виробництва; підприємництво, торгівля: вектор теоретичного та практичного розвитку; управління безпечністю та якістю товарів і послуг; митне регулювання ринку товарів та послуг; туризм у світлі сталого розвитку та інновацій; готельний та ресторанный бізнес: потенціал, тренди та стратегічні напрями розвитку; економіка та фінанси сталого розвитку в циркулярній економіці.

Рекомендовано до друку рішенням вченої ради Державного закладу «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» від 28.04.2023 (протокол № 10).

Матеріали друкуються в авторській редакції мовами оригіналів, за виклад, зміст і достовірність яких відповідальні автори. Розповсюдження та тиражування без офіційного дозволу Державного закладу «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» заборонено.

SBN 978-617-8016-78-4

DOI: <https://doi.org/10.12958/978-617-8016-78-4-2023>

© ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2023

<i>БЛИК Юлія</i> ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ МОНІТОРИНГУ ТА ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ПІД ЧАС ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	244
<i>БУРДУН Віктор</i> АНАЛІЗ ЧИННИКІВ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА МОТИВАЦІЮ ЗДОБУВАЧІВ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ ДО ВЧЕННЯ ТА ЕФЕКТИВНОГО ПРОФЕСІЙНОГО ЗРОСТАННЯ	247
<i>БУРДУН Вячеслав</i> ЗАСТОСУВАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПРОФЕСІЙНІЙ ОСВІТІ	251
<i>ВАСИЛЕНКО Ольга</i> КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ТА ТЕХНОЛОГІЙ	253
<i>ВНУКОВА Наталія, ПИВОВАРОВ Василь</i> АКТУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ В ЦИРКУЛЯРНІЙ ІНДУСТРІЇ 4.0	255
<i>ГЕРЛЯНД Тетяна</i> ЗАСТОСУВАННЯ ЕКООРІЄНТОВАНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ	257
<i>ГОНЧАР Лариса</i> АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ДУАЛЬНОЇ ФОРМИ ОСВІТИ В УКРАЇНІ	259
<i>ГОРЯШИН Антон</i> СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ І ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ І ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ	261
<i>ГОРЯШИН Антон</i> НАПРЯМКИ МОДЕРНІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ ВІДПОВІДНО ДО ВИМОГ РИНКУ ПРАЦІ	264
<i>ГУМЕННИЙ Олександр</i> АКТУАЛЬНІСТЬ СТВОРЕННЯ ВІРТУАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА ЗАКЛАДУ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ	266
<i>DENISOVA Svitlana</i> NON-STANDARD WORKING METHODS WHEN LEARNING A FOREIGN LANGUAGE	268
<i>ДЖУРИЛО Аліна</i> ДО ПИТАННЯ ПРО ВПРОВАДЖЕННЯ МІКРОКВАЛІФІКАЦІЙ У КОНТЕКСТІ СТАЛОГО ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ	270
<i>ДЗЯМУЛИЧ Наталія</i> «ОСНОВИ КУЛЬТУРИ І ТЕХНІКИ СПОРТИВНОГО КОМЕНТУВАННЯ» ЯК ДІЄВИЙ ЗАСІБ ВДОСКОНАЛЕННЯ МОВЛЕННЕВОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ	272
<i>ДРЕВАЛЬ Юрій</i> МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ У ПИТАННЯХ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ (НА ПРИКЛАДІ ДІЯЛЬНОСТІ МІЖНАРОДНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРАЦІ)	273
<i>ЄРШОВА Ольга</i> СУЧАСНІ МОЖЛИВОСТІ ОН-ЛАЙН НАВЧАННЯ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ ПІД ЧАС ВІЙНИ	276

5. Воротникова І. П. Використання ІКТ для моніторингу і оцінювання знань в е-навчанні. *Web of Scholar*. 2018. 6(24), Vol.1.
6. Доценко С. О., Москаленко В. В., Лебедева В. В. Технології дистанційного навчання (Moodle) : моніторинг навчальних досягнень : навч. посіб. Харків : ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2023. 84 с.
7. Литвинова С. Концептуальні підходи до організації дистанційного навчання в закладах освіти. *Використання системи комп'ютерного моделювання в умовах дистанційного навчання*: збірник матеріалів / за заг. ред. С. Г. Литвинової, О. М. Соколюк. Київ : ФОП Ямчинський О. В. 2020. С. 88–107.
8. Мищишен А. В. Методика моніторингу та контролю успішності дистанційного навчання кваліфікованих робітників у професійно-технічних навчальних закладах. *Використання платформи дистанційного навчання e-learning.org.ua в освітньому процесі професійно-технічного навчального закладу*: матеріали наук.-практ. семінару. м. Київ, 26 квітня 2016 р. Ін-т проф.-техн. освіти НАПН України; Українська інж.-пед. академія. Київ : ПТО НАПН України, 2016. С. 33–35.
9. Науменко С. О., Головка С. Г. Забезпечення якості освітньої діяльності в умовах дистанційного навчання. *Анотовані результати науково-дослідної роботи Інституту педагогіки НАПН України за 2022 рік*. Інститут педагогіки НАПН України. Педагогічна думка, м. Київ. С. 218–219. <https://lib.iitta.gov.ua/733883/> (дата звернення: 04.03.2023 р.).
10. Осаулко В. О., Кочерга О. М. Особливості оцінювання навчальних досягнень молодших школярів в умовах дистанційного навчання. *Сучасна гуманітарна наука в інтерпретації молодих дослідників* : Збірник доп. учасн. Всеукр. студ.-учнівськ. наук.-практ. онлайн конф. Київ: НУБІП України, 2021. С. 205–209.
11. Соя О. М., Косовець О. П. Використання мобільних технологій і засобів навчання математики та інформатики у процесі моніторингу навчальних досягнень здобувачів освіти. *Сучасні цифрові технології та інноваційні методики навчання : досвід, тенденції, перспективи*. Матеріали VIII Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. м. Тернопіль, 11–12 листопада, 2021 С. 230–233.
12. Степаненко О. О., Строганов С. В. Контроль успішності студентів з використанням додатків Google в умовах дистанційного навчання. *Інноваційні та інформаційні технології у фізичній культурі, спорті, фізичній терапії та ерготерапії* : Матеріали III Всеукр. електронної наук.-практ. конф. з міжнародною участю. Київ, 8 квітня 2020р. / ред. О. А. Шинкарук. Київ : НУФВСУ, 2020. С. 161–162.

БУРДУН Віктор

канд. пед. наук, доцент,

завідувач кафедри технологій виробництва і професійної освіти,

ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»,

Полтава, Україна

АНАЛІЗ ЧИННИКІВ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА МОТИВАЦІЮ ЗДОБУВАЧІВ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ ДО ВЧЕННЯ ТА ЕФЕКТИВНОГО ПРОФЕСІЙНОГО ЗРОСТАННЯ

Анотація. У дослідженні проведений аналіз чинників, що впливають на мотивацію здобувачів професійно-технічної освіти до вчення та професійного зростання, визначені внутрішні і зовнішні мотиви, негативні чинники державного та інституційного рівня.

Ключові слова: чинники, мотивація, професійне зростання, здобувачі професійно-технічної освіти.

ANALYSIS OF FACTORS AFFECTING VOCATIONAL AND TECHNICAL EDUCATION STUDENTS' MOTIVATION TO STUDY AND EFFECTIVE PROFESSIONAL GROWTH

Abstract. The study analyzed the factors that influence the motivation of students of vocational and technical education to study and professional growth, identified internal and external motives, negative factors at the state and institutional level.

Key words: factors, motivation, professional growth, students of vocational education.

Реформування сучасної системи професійної (професійно-технічної) освіти передбачає виконання низки важливих завдань, серед яких: необхідність модернізації системи професійної (професійно-технічної) освіти, створення механізмів більш ефективного її регулювання, оновлення структури та змісту, вдосконалення практичної спрямованості освітніх програм тощо. Очікується, що в центрі державної політики розвитку професійної (професійно-технічної) освіти мають стояти освітні потреби особистості, готової і здатної вчитися впродовж життя; що професійна освіта має забезпечувати розвиток трудового потенціалу, в основі якого – підготовка компетентних, творчих, активних фахівців, спроможних задовольнити запити промислово-інноваційного розвитку економіки [1, с. 31].

Виходячи з цього, дуже важливим вбачається забезпечення високої мотивації здобувачів професійно-технічної освіти до вчення та професійного зростання.

Проблемі мотивації здобувачів професійно-технічної освіти до вчення і професійного зростання присвятили свої дослідження вітчизняні науковці Алексеева С. В., Величко Н. О., Єршова Л. М., Закатнов Д. О., Лозовецька В. Т., Радкевич В. О. та інші.

Наше дослідження присвячене аналізу чинників, що впливають на мотивацію здобувачів професійно-технічної освіти до вчення та професійного зростання.

Здобувач професійно-технічної освіти є суб'єктом навчальної діяльності, здатний керувати нею і здійснювати її настільки, наскільки він має потребу в ній і прагнення вирішувати завдання, що виникають у процесі навчання. Мотивація – це сукупність всіх факторів, що спонукають до навчання і вирішення навчальних завдань: мотиви, потреби, інтереси, цілі тощо. Мотиваційна сфера особистості включає потребу у вченні, сенс вчення, мотив вчення, мету, емоції, ставлення й інтерес.

У центрі мотиваційної сфери вчення лежить система різноманітних мотивів. Існуючі класифікації мотивів відбивають їх різні властивості і характеристики.

По відношенню до самої діяльності вчення виділяють мотиви:

– *внутрішні* – суттєві для даної діяльності, пов'язані з її змістом і виконанням. В якості таких мотивів можуть виступати: інтерес до самого процесу вчення; прагнення щодо отримання нової інформації, практичних умінь і навичок (результат вчення); потреба у саморозвитку, збагаченні у процесі вчення свого соціального та професійного досвіду; бажання освоїти професійну діяльність;

– *зовнішні* – опосередковані, не пов'язані з самим процесом навчання. До них відносяться соціальні мотиви (потреба у суспільному визнанні, в отриманні необхідної для суспільства спеціальності) та особистісні (потреба у досягненні успіху, у самореалізації та самоствердженні, у досягненні соціального та матеріального благополуччя, у здійсненні кар'єри тощо).

За сферою впливу, здатності регулювати діяльність здобувачів освіти мотиви поділяють на:

– перспективно спонукаючи (наприклад, прагнення до оволодіння професією чи отримання вищої освіти);

– безпосередньо спонукаючи (наприклад, інтерес до конкретного навчального матеріалу, отримання позитивної оцінки тощо).

Складність та ієрархічність мотиваційної сфери пов'язана з різноманітністю її ролей. Це і стимулювання здобувачів освіти до досягнення віддалених цілей і перспектив вчення, і спонукування їх до вирішення конкретних навчальних завдань, і забезпечення не тільки

пізнавальних потреб здобувачів освіти, а й їх соціального статусу, особистісного самоствердження. При цьому серед всієї системи мотивів виділяються як більш значущі, домінуючі, так і менш значущі. Крім того, мотиваційна сфера здобувачів освіти відрізняється динамічністю, здатністю до зміни протягом усіх років навчання.

Одним з найбільш значущих психологічних факторів у структурі мотивації вчення здобувачів професійно-технічної освіти прийнято вважати професійну спрямованість. Проведені дослідження виявили значний вплив професійної спрямованості на результати навчання та навчальну активність здобувачів професійно-технічної освіти. Високе ціннісне ставлення до професії визначає і високий рівень навчальної самоорганізації. Також спостерігається високий вплив ціннісного ставлення до професійної діяльності на навчальну активність та успішність оволодіння навчальними дисциплінами. Усвідомлення професійної важливості навчальних дисциплін та інтерес до них підвищують рівень навчальної активності здобувачів професійно-технічної освіти.

Результати досліджень показують, що здобувачі професійно-технічної освіти з низьким ціннісним ставленням до професії та вчення більш орієнтовані на зовнішні умови процесу навчання та при оцінці своїх ускладнень або проблем бачать їх причини переважно в організації навчального процесу, у діяльності викладача, а не у своїй власній роботі. Здобувачі професійно-технічної освіти з позитивним ставленням до професії шукають причини ускладнень або проблем у собі і бачать шляхи їх подолання у вдосконаленні себе та своєї навчальної праці. Таким чином, вони менш залежні від зовнішніх факторів та умов навчання, більш самостійні і прагнуть до самоорганізації своєї навчальної діяльності.

Необхідно звернути увагу на те, що роль професійної спрямованості у структурі навчальної мотивації багато в чому залежить від соціального статусу та матеріальних умов тієї професійної діяльності, до якої готує заклад професійної освіти. Недостатня затребуваність деяких спеціальностей або їх низьке економічне забезпечення веде до зниження ролі професійної спрямованості в системі перспективно спонукаючих мотивів вчення здобувачів професійно-технічної освіти, які навчаються за даними спеціальностями.

У ієрархії перспективно спонукаючих мотивів домінуючими стають здобуття вищої освіти, досягнення матеріального благополуччя і кар'єра у високооплачуваних сферах праці. Збільшується кількість здобувачів освіти, які не мають певних професійних планів і намірів, орієнтованих на вивчення окремих дисциплін, які їх цікавлять і необхідні у житті. У ситуації зростання безробіття заклади професійної освіти все частіше виконують роль інституту соціалізації, забезпечуючи соціальну зайнятість тієї частини молоді, яка не зацікавлена у навчанні, але одночасно не має можливості працевлаштуватися. Отже, збільшується частка здобувачів освіти, у яких не сформовані перспективно спонукаючі мотиви вчення. Зростає роль безпосередньо спонукаючих мотивів. При цьому, серед них часто визначальними стають такі, як отримання або збереження стипендії, позитивна оцінка з боку викладача, прагнення відповідати очікуванням батьків тощо.

Варто зазначити, що серед чинників мотивації здобувачів професійно-технічної освіти до вчення та професійного зростання найбільш вагомими можна вважати макроекономічні, що діють як на державному, так і на інституційному рівнях.

До негативних чинників державного рівня варто віднести:

- проблеми, пов'язані з роздержавленням підприємств, що детермінували не завжди позитивні зміни у відносинах між робітниками, роботодавцями та державою;
- потужні міграційні процеси, пов'язані з високим рівнем безробіття й наявністю значного числа внутрішньо-переміщених осіб;
- застарілу структуру ринку праці, неготовність його вчасно реагувати на інноваційні економічні тенденції;
- переважання попиту на малокваліфіковану працю;
- недостатній рівень професійної мобільності виробничого персоналу;
- дисбаланс між професійною та вищою системами освіти.

До негативних чинників інституційного рівня можна віднести стан системи професійної (професійно-технічної) освіти, окремих закладів освіти, а також підприємств і організацій. **У системі професійної освіти чинниками, що негативно впливають на мотивацію здобувачів професійно-технічної освіти до вчення та професійного зростання є:**

- зменшення контингенту учнів у закладах професійної (професійно-технічної) освіти;
- зростання числа неефективних малокомплектних закладів;
- низький рівень впровадження новітніх виробничих технологій;
- невідповідність рівня компетентності випускників сучасним вимогам ринку праці;
- невдоволення роботодавців якістю робочої сили.

На підприємствах та в організаціях також визрівають чинники, які зумовлюють низький рівень мотивації молоді до вчення та професійного зростання. Це насамперед:

- неконкурентоспроможність робочих місць;
- низький рівень заробітної плати;
- відсутність на виробництві якісного управління людськими ресурсами.

Дуже значним в українських підприємствах є попит на низькокваліфіковану працю, частка якої сягає 20 %. За інформацією державної служби зайнятості, у 2016 р. 70 % працівників найпростіших професій отримували заробітну плату в розмірі близько 2000 грн. Найбільшим є попит на низькокваліфіковану працю в сільському господарстві, легкій промисловості, у сфері транспорту й зв'язку, на підприємствах виробництва харчових продуктів. Водночас заклади професійної освіти, які готують фахівців для цих галузей господарства, у системі професійної освіти становлять більшість [1, с. 31].

Таким чином, низький рівень ведення бізнесу в Україні, незадовільна його підтримка з боку держави, а відтак і нездатність роботодавців забезпечувати своїх працівників гідною зарплатою, призводить не лише до погіршення якості вітчизняних товарів і послуг, але й руйнує мотивацію молоді до опанування професії, знижуючи її престижність. Відсоток безробіття у працівників сфери торгівлі й послуг, кваліфікованих робітників з інструментом, робітників з обслуговування технологічного устаткування та машин майже дорівнює відсотку безробітних без професії. При цьому до 3 % некваліфікованих робітників, працевлаштованих на економічно стабільних підприємствах, отримують зарплату понад 4000 грн., що становить верхню межу для переважної кількості кваліфікованих працівників вітчизняного ринку праці. Така незбалансованість у системі оплати праці нівелює зусилля особи в отриманні освіти, оскільки майже для половини випускників вітчизняних закладів професійно-технічної освіти здобута ними професія не гарантуватиме, на жаль, підвищення рівня оплати їхньої праці. Саме тому більшість із них не має мотивації до набуття затребуваних суспільством умінь і навичок.

Таким чином, незбалансованість вітчизняного ринку праці та ринку освітніх послуг, існування протиріччя між якістю робочої сили та запитами й потребами роботодавців, низькою конкурентоспроможністю робочих місць і заробітної плати – все це зумовлює відсутність належної мотивації молоді до ефективного професійного зростання, її неготовність до навчання впродовж життя.

Список використаних джерел:

1. Планування й розвиток професійної кар'єри учнівської молоді у системі професійно-технічної освіти: навчальний посібник / С. В. Алексеева та ін. ; ред. Д. О. Закатнова. Житомир : «Полісся», 2018. 186 с.

Наукове видання

СУЧАСНА НАУКА ТА ОСВІТА: СТАН, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ

**МАТЕРІАЛИ ІІІ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
(20-21 березня 2023 р., м. Полтава)**

Відповідальні за випуск:

канд. пед. наук Марія МОРОЗОВА

Оригінал макет:

канд. пед. наук Марія МОРОЗОВА

Анастасія РОЖКОВА

Матеріали друкуються в авторській редакції мовами оригіналів, за виклад, зміст і достовірність яких відповідальні автори.

Здано до склад 03.05.2023 р. Підп. до друку 03.05.2023 р.
Формат 60x84 1/16. Папір офсет. Гарнітура Times New Roman.
Друк цифровий. Ум. друк. арк. 63,63. Наклад 100 прим. Зам. № 11/05.

Видавець:

Видавництво Державного закладу
«Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»
вул. Коваля 3, м. Полтава, Полтавська область, 92703
тел: 095-620-10- 20; e-mail: luguniv.info.edu@gmail.com
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3459 від 09.04.2009.